

Nr 92.

Av herr **Magnusson** i Skövde, om skrivelse till *Kungl. Maj:t* angående skyldighet för tillverkare av frukt- och bärsajter *m. m.* att å varans etikett och omslag ange tillverkarens namn och varans ingredienser.

Redan på nittioalet fästes genom artiklar i tidningarna allmänhetens uppmärksamhet på den redan då vanliga försämringen för att ej säga förfalskningen av fruktsafter och läskedrycker genom tillsats av saccarin och kemikalier. Sedan den tiden har uppblandningen av berörda drycker med därav följande kvalitéförsämring vunnit ökad utbredning, och det är f. n. på många orter så gott som omöjligt att i allmänna handeln uppbringa en flaska frukt- eller bärsaft eller läskedryck med i namnet angiven bärhalt, där ej fruktsmaken i större eller mindre mån åstadkommits medelst kemikalier (artificiell frukteter etc.). I stället för socker användes ofta saccarin och för vinnande av färglikhet med den frukt- eller bärsort, namnet anger, tillsattes vanligen någon anilinfärg. Det är ingalunda sällsynt att finna exempelvis hallonsaft, hallonlemonad etc. saluhållna, vari icke finnes ett spår av angivna frukt- eller bärsort utan endast surrogat. Även frukt- och bärviner, fruktmarmelad och dylikt uppblandas i stor utsträckning med kemikalier. Vid en för något år sedan av handelskemist företagen analys av fruktmarmelader befanns av ett mycket stort antal undersökta prov endast ett enda vara oförfalskat.

Att detta innebär avsevärda missförhållanden ligger i öppen dag. Icke blott därigenom att en i förhållande till priset mindrevärd vara erhålles, utan man kan också allvarligen ifrågasätta, huruvida icke berörda drycker genom dessa tillsatser bli rent av hälsofarliga. Under nuvarande

förhållanden är det för allmänheten så gott som omöjligt att undvika den uppblandade varan, emedan det först efter kemisk analys kan konstateras, att sådan uppblandning förefinnes, även om denna i många fall skett så oskickligt eller i den utsträckning, att smaken uppenbart förråder densamma. I sistnämnda fall är dock varan redan mottagen och kan ej återlämnas. Om däremot bestämmelser utfärdas, varigenom tillverkarna åläggas att å etiketten angiva ingredienserna i drycken, skulle allmänheten själv kunna kontrollera, om oblandad vara erhålles.

Men icke blott konsumenterna utan även lojala fabrikanter lida förfång av dessa missförhållanden. Genom tillsats av billiga kemikalier i stället för frukt eller bär ställa sig tillverkningskostnaderna betydligt lägre, vadan en fabrikant, som fördomsfritt använder den billigare råvaran, kan lämna återförsäljarna betydligt större provision än den, som använder bästa råvara. Allmänheten får i båda fallen betala samma pris. Även med bästa vilja är det för en samvetsgrann tillverkare nästan omöjligt att tillhandahålla en fullgod vara på grund av de högre tillverkningskostnaderna.

För att råda bot på berörda missförhållanden synes mig vara nödvändigt och riktigt, att lagstiftning sker. I fråga om saccarintillsättningen torde den nu arbetande saccarinkommittén framlägga förslag, vadan detta icke behöver inrymmas i här begärda utredning och därpå grundade åtgärder.

Det torde icke vara riktigt eller behövt att stadga *förbud* mot användningen av kemiska surrogat för frukt- och bär vid saft- och läskedryckstillverkningen, och skulle ett förbud sannolikt vara vanskligt att upprätthålla. Däremot bör allmänheten beredas tillfälle att själv kontrollera, om den erhåller oförfalskad vara, vilket lätt och säkert kan ske, om fabrikanterna åläggas att på etiketterna å till salu hållna safter och läskedrycker angiva de ingredienser, varav respektive drycker äro tillverkade. Även om sådana bestämmelser närmast äro behövtliga för saft- och bärvinstillverkningen samt för läskedrycker med i namnet angiven frukt- eller bärhalt, torde de även bli av värde för att höja och upprätthålla kvalitén av andra läskedrycker, som därför jämte lemonadpulver och liknande surrogat böra inrymmas i samma bestämmelser.

Dessa bestämmelser böra givetvis endast omfatta saluhållna safter, bärviner och läskedrycker. För upprätthållande av bestämmelserna synes mig lämpligt att stadga skäligen bötesstraff, såväl för underlåtenhet att ställa sig dessa till efterrättelse som för falska uppgifter om samman-

sättningen. Åtalsrätten torde lämpligen kunna överlämnas åt allmän åklagare, antingen på grund av eget initiativ eller efter angivelse. Även om det får förutsättas, att enskilda ytterst sällan skulle ombestyras den kemiska analys, som erfordrades för att konstatera oriktiga uppgifter om sammansättningen, torde med all sannolikhet icke blott hälsovårdsnämnderna och handelskemister utan än mer konkurrenterna inom branchen ombestyras erforderliga kontrollanalyser.

Den för ändamålet erforderliga utredningen synes mig lämpligen kunna ske i samband med den bebådade utredningen om lifsmedelsförfalskningar och om åtgärder däremot.

Förbrukningen av frukt- och bärsaft samt övriga alkoholfria läskedrycker är redan nu betydande och torde i samband med ökad folknykterhet komma att ytterligare stegras. Man torde också i tillhandahållandet av verkligt goda alkoholfria drycker ha en betydelsefull faktor för nykterhetens främjande. Vårt land äger i den ymniga förekomsten av för läskedrycks- och safttillverkningen lämpliga skogsbär, en rikedom, som givetvis bör tillvaratagas och för ändamålet användas framför importerade kemikalier. Även odlade frukter och bär kunna för ändamålet vinna ökad användning, förutsatt att här påpekade missförhållanden undanröjas.

På grund av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes utarbета förslag till bestämmelser, varigenom tillverkare av frukt- och bärsaft, frukt- och bärviner, läskedrycker, frukt-marmelader, lemonadpulver och likartade surrogat åläggas att å etiketter och omslag till saluhållen vara förutom tillverkarens namn angiva de ingredienser, varav respektive varor äro tillverkade, och att Kungl. Maj:t vidtager de åtgärder i övrigt, som i ärendet äro erforderliga.

Stockholm den 25 januari 1915.

Carl Magnusson.
